

BYUNG-CHUL HAN, *Psicopolítica. Neoliberalisme i noves tècniques de poder*, 2014. (Traducció: TNC)

David Brooks anuncia al *New York Times* una revolució de dades. El seu anunci és tan profètic com el llibre de Chris Anderson *The End of Theory*. Aquesta nova creença s'anomena «dataisme»:

Si em demaneu que descrigui la filosofia emergent a dia d'avui, jo diria que és el dataisme. Ara tenim la capacitat d'acumular enormes quantitats de dades. Aquesta capacitat comporta un cert pressupòsit cultural —que tot el que és mesurable ha de ser mesurat; que les dades són com lents transparents i fiables que ens permeten filtrar qualsevol emocionalisme i ideologia; que les dades ens ajudaran a fer coses significatives com predir el futur. [...] La revolució de les dades ens està proporcionant camins formidables per comprendre el present i el passat.
(*The New York Times*, 4 febrer de 2013)

El dataisme entra a escena amb l'èmfasi d'una *segona Il·lustració*. A la *primera Il·lustració* es va creure que

l'estadística era capaç d'alliberar el coneixement del contingut mitològic. Així doncs, la primera *Il·lustració* va celebrar amb eufòria *l'estadística*. A partir d'ella, Voltaire anhelava una història que estigués neta d'elements mitològics. *L'estadística*, segons Voltaire, és «objecte de curiositat per a qui vol llegir la Història com a ciutadà i com a filòsof». *L'estadística* significa, per a Voltaire, *Il·lustració*. A la narració mitològica hi oposa el coneixement objectiu, fonamentat amb xifres i mogut per xifres.

Transparència és la paraula clau de la *segona Il·lustració*. Les dades són un mitjà transparent. D'acord amb l'article del *New York Times*, les dades són una «lent transparent i fiable». L'imperatiu de la *segona Il·lustració* és: *cal convertir-ho tot en dades i informació*. El *dataisme*, que pretén superar qualsevol ideologia, és en si mateix una ideologia. Porta al *totalitarisme digital*. Per això és necessària una *tercera Il·lustració* que reveli que la *Il·lustració digital* esdevé esclavitud.

El *Big Data* ha d'alliberar el coneixement de l'arbitri subjectiu. Així, la intuïció no representa cap forma superior del coneixement. Es tracta de quelcom merament subjectiu, d'un auxili necessari que supleix la manca de dades

objectives. En una situació complexa, d'acord amb aquesta argumentació, la intuïció és cega. Fins i tot la teoria és sospitosa de ser una ideologia. Quan hi ha dades suficients, sobra la teoria. La segona Il·lustració és el temps del coneixement purament *mogut per dades*. Dit en la retòrica profètica de Chris Anderson:

Adéu a les teories del comportament humà, des de la lingüística fins a la sociologia. Oblideu-vos de la taxonomia, l'ontologia i la psicologia. Qui sap per què la gent fa el que fa? La qüestió és que ho fa i que ho podem resseguir i mesurar amb una fidelitat sense precedents. Amb dades suficients, les xifres parlen per si soles. (*Wired Magazine*, 16 de juliol de 2008)

El mitjà de la primera Il·lustració és la raó. Però en nom de la raó es va reprimir la imaginació, la corporalitat i el desig. En virtut d'una dialèctica fatal de la Il·lustració, aquesta s'acaba convertint en barbàrie. La mateixa dialèctica amenaça la segona Il·lustració, que apel·la a la informació, les dades i la transparència. La segona Il·lustració genera una nova forma de violència. La dialèctica de la Il·lustració consisteix en el fet que aquesta, que ha sorgit per destruir els mites, acaba embrollada en la mitologia: «La falsa

claredat només és una expressió del mite».¹ Adorno diria que la transparència també és una altra expressió del mite, que el dataisme promet una falsa claredat. En virtut d'aquesta dialèctica, la segona Il·lustració, que s'oposa a la ideologia, s'acaba convertint en una ideologia, fins i tot en una *barbàrie de les dades*.

El dataisme resulta ser una mena de dadaisme digital. El dadaisme també renuncia a un entramat de sentit. Es buida totalment la llengua del seu sentit: «Els esdeveniments de la vida no tenen ni inici ni final. Tot transcorre d'una manera idiota. Per això tot és igual. La simplicitat s'anomena *dadà*».² El dataisme és nihilisme.³ Renuncia totalment al sentit. Les dades i les xifres no són narratives, sinó additives. El sentit, en canvi, rau en una narració. Les dades omplen de sentit el buit.

¹ T. W. Adorno i M. Horkheimer, *Dialèctica de la Il·lustració. Fragments filosòfics*.

² T. Tzara, *Set manifestos Dadà*.

³ Byung-Chul Han, «Big Data: Dadaisme i Nihilisme», aparegut a *ZEIT-Online*, 27 de setembre de 2011.